

עזון תורני שכוחי אֵלֵינוּ שֶׁל תְּנִידוֹ

בעזה"י

גליון 572

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"י יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

ישנם אנשים הנוטים לקיים מצוות בזריזות ובשמחה, דווקא מצוות שהם מבינים את ההגיון שעומד מאחוריהן. **הדבר נובע מהשקפת עולם שאינה נכונה.** ההתייחסות אל התורה ומצוותיה, אסור שתהיה במושגים של שכל והגיון בלבד. יהודי צריך לזכור שמצוות התורה, הן למעלה מכל גדרי הבנה והשגה למעלה מכל תפיסה אנושית.

לא יתכן שבשר ודם, הקרוץ מחומר, יוכל להבין בשכלו המוגבל את טעמי המצוות במלואן. וכי ילד פעוט מנסה להבין את השיקולים של אביו?! כששואלים אותו למה הוא עושה מה שהוא עושה, הוא עונה "כך אבא אמר לי...". כך אנו ביחס לקב"ה, ועלינו לקיים את המצוות "בגלל שאבא אמר", ותו לא. לדוגמה: כשיהודי מכבד את אביו ואת אמו, אין לו לכבדם בגלל שהם גידלוהו, טרחו למענו, והוא חייב בטובתם, אלא כי התורה ציוותה לכבד את ההורים. כך גם כאשר אדם גומל חסד, לא יעשה זאת רק בגלל רחמים וכיוצא בזה, אלא בעיקר בגלל שזה ציווי ה'. אם אדם ילך רק עם הגיונו, אז כשמצווה מסוימת לא תהיה מובנת לו, הוא ימנע מלעשות אותה. למשל, אם הוריו לא התנהגו אליו יפה, או שכלל לא גידלוהו, הוא יחשוב שגם הוא אינו צריך לכבדם, והתורה הרי אינה מחלקת. ואלו הם דבריו של ה**נצי"ב** בהעמק דבר (דברים ה', ט"ז) וז"ל: "כאשר צוּן ה' אלקיך – באשר מצוות כיבוד אב ואם היא מצווה שכלית, הזהיר הכתוב כאן שיעשה מצווה זו **בשביל ציווי ה'** כמו בכל חוקי התורה".

ישאל השואל: אם כן, מדוע הליבש הקב"ה את רצונו וחכמתו בטעמים הקרובים אל השגתנו, וכפי שראינו במשך הדורות שחכמי ישראל נתנו טעמים והסברים שונים למצוות?

עלינו לדעת שטעמים אלו נועדו כדי להוסיף טעם, לקרב את המצוות ללבו ולשכלו של היהודי, כדי שיוכל לקיים את המצוות בטבעיות, מתוך תענוג והזדהות. אך במקורן, התורה ומצוותיה הן למעלה מההגיון. גם במצוות שנאמרו עליהן טעמים, איננו יכולים לדעת אם אכן ציווה הקב"ה את מצוותיו דווקא בגין אותן סיבות, שכן פעמים הסיבות הן רווחים שקוצרים מקיום המצווה.

שבת שלום
שמשון אליעזר פוקס

על מדת הענווה העצומה שהיתה למשה מנהיגם של ישראל, לומד מרן הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א מבין השורות של המסר ששולח משה למלך אדום. כדי להרשים את מלך אדום, היה מצופה ממשה לפתוח את דבריו במלים "כה אמר מלך ישראל", שהרי משה רבנו מלך היה, אבל משה מתוך ענוותנותו הגדולה, כותב לו בפשטות: "כה אמר אחיך ישראל אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו". גם בהמשך רואים את הענווה הגדולה כשהוא אומר לו: "ונצעק אל ה' וישמע קולנו וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים" מי זה המלאך? אם נאמר שהכוונה למכת בכורות, הרי היא לא היתה על ידי מלאך ולא על ידי שליח ולא על ידי שרף, אלא המלאך זה **משה רבנו בעצמו!** (רש"י). ובמקום להראות למלך אדום את עוזה וגבורותיו ולומר לו "וישלח אותי ויוציאנו ממצרים", הוא מסתיר את שמו ופעלו ואומר "וישלח מלאך".

העוזרת בביתו של הגאון חכם בן ציון אבא שאול זצ"ל סיפרה שבאחד הימים צלצל הטלפון, ועל הקו אשה המבקשת לשאול את הרב שאלה הלכתית. משנמסר הטלפון לרב ענה: "כן, מה השאלה?". "את הרב אני צריכה", הבהירה האשה בחושבה כי אחד מבני הבית ענה במקום הרב. "כן, מה רצית?", חזר הרב ושאל. "אני מבקשת לדבר עם הרב". והרב שוב עונה: "כן, מה רצית?". העוזרת אשר עמדה מן הצד בתימהון, ניגשה לרבנית ושאלה: "מדוע הרב אינו אומר לה שהוא הרב, ומסיים עם הסיפור הארוך הזה ברגע?".

"הסיפור הארוך הזה הוא לא מהיום", חייכה הרבנית, "עשרות שנים אני חיה עם הרב, ומעולם הוא לא הסכים להוציא מפיו שהוא הרב. גם אם זה יהיה ארוך ומפרך, אף אחד לא יצליח להוציא את המלה הזו מהפה שלו!!!"

זמני השבת
הדלקת נרות מוצאי שבת
8:32 **7:30**
 נא לטמור על קדושת הגליון
 אין לקרוא בשעת התפילה
 ל"ת: 9:04

אָהַל הַהִלְדוּשׁ

אהל לחידוש חידושים ופנינים לשולחן השבת

האוכל מפירות שבעת המינים, ושתה גם יין, ואכל גם מיני מזונות, ועליו לברך על כולם ברכה אחרונה, יברך ברכה אחת מעין שלוש על כולם, ויכלול בברכתו את שלשת הענינים שהוא חייב לברך עליהם, כך שבתחילת הברכה יאמר ברוך אתה ה' וכו' "על המחיה ועל הכלכלה ועל הגפן ועל פרי הגפן ועל העץ ועל פרי העץ" וכו'. ויחתום "על הארץ ועל המחיה ועל פרי הגפן ועל הפירות."

ולעולם סדר הקדימה הוא, על המחיה ואחר כך הגפן ואחר כך העץ. ולפיכך הוא הדין שאם אכל מיני מזונות וגם שתה יין, יזכיר שני ענינים בברכתו, ויקדים את המחיה לגפן, וכן על זה הדרך.

שאלה:

אם אכלתי מספיק מזונות כדי להתחייב בברכה אחרונה ושתייתי קצת יין (דבר שנפוץ מאוד בקידושים של בית הכנסת) – האם מזכירים גם את היין בברכה האחרונה? כי ליין בפני עצמו אין שיעור מספיק לברכה אחרונה, אבל אני כבר ממילא מברך בגלל המזונות?.

תשובה:

אם לא שתית מהיין אפילו כשיעור כזית (עשרים ושבעה מ"ל), אין להזכיר את היין בברכה אחרונה. אבל אם שתית שיעור כזית, אף על פי שבדרך כלל אנו מצריכים שיעור רביעית לברכה אחרונה, מכל מקום מאחר ומברך כבר על המחיה, יוכל להוסיף גם את הגפן בתוך הברכה.

פרשתנו, המדברת על פרה אדומה, פותחת במלים "זאת חוקת התורה". ונשאלת השאלה, מדוע נקטה התורה לשון כללית "חוקת התורה", ולא דייקה ואמרה "חוקת הפרה / הטהרה / הטומאה"?

מבאר האור החיים הקדוש שמצווה זו מלמדת על כל התורה. בל יחשוב אדם כי התורה כולה שכלית והגיונית, ורק מצווה זו הינה חוקה, אלא "זאת חוקת התורה", פרה אדומה מלמדת שכל התורה היא "חוק", ולכן המקיים מצות פרה אדומה, כאילו קיים התורה כולה. בכוונה לא ביאר הקב"ה טעמה, כדי שתישאר לפחות מצווה אחת בבחינת "חוקה" - כדבר על-שכלי לגמרי, ותהיה לאדם דוגמא איך עליו לגשת לקיום שאר המצוות. זו אבן בוחן אם עושה את המצוות בגלל רצון ה', שאם יאמר אדם "אני עושה רק מה שאני מבין", יאמרו לו – "הנה פרה אדומה אינה מובנת, האם אתה עושה אותה?...".

ואכן, מצוות פרה אדומה היא פלאית ביותר, ונמצאת למעלה מכל שכל והגיון. יש בה סתירות פנימיות - מטהרת טמאים ומטמאת טהורים, וכל עניינה סתום וחתום.

אפילו שלמה המלך, החכם מכל אדם, שהצליח להגיע להבנת כל המצוות שבתורה, אמר: "על כל אלה עמדתי, ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי, אמרתי אחכמה - והיא רחוקה ממני" (שם). ופירש הר"ן בדרשותיו (דרוש א') שמזה שראה שלא הבין טעם פרה אדומה, הסיק שלמעשה אינו משיג עומק של אף מצווה!

מוסיף לבאר רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו "בן איש חי" (דרושים) שמפני זה נתן ה' לישראל מצוות פרה אדומה במרה עוד קודם שקבלו את התורה, כי רצה לבדוק תחילה אם הם מוכנים לקבל על עצמם גם מצוות שהן מעבר להשגה השכלית, וכך ניתן יהיה לדעת אם הם ראויים לקבל את כל התורה. לכן מצות פרה אדומה נקראת בלשון כללית "חוקת התורה", כי היא ניתנה לישראל כדי לבחנם אם ראויים הם לקבל את התורה.

לפי זה, מסביר הגאון רבי יוסף דוד זצ"ל בספרו "צמח דוד", מדוע המתנינה התורה לצוות על פרה אדומה רק כאן, בחומש במדבר, בין סיפור מאורעות ישראל במדבר, ולא בחומש ויקרא, הכולל את הקמת המשכן והקרבת הקרבנות: אלא ביקשה התורה לסמוך פרשת פרה אדומה לפרשת קרח, כתגובה לאשר ארע בה. קרח טען כנגד משה, וכך גם פעל לשכנע את העם, שאם אין למצוות הגיון לפי הבנתו של האדם - לא הקב"ה אמרן. באה הפרשה הסמוכה - פרשת חוקת, ופותחת במצות פרה אדומה שאינה מובנת בהגיון כלל ועיקר, כדי שגם אם יש מי שטענותיו של קרח מצאו קן בלבבו, ישליך ממצווה זו על כל המצוות, שכולן נשגבו משכל האדם. (מתוך דבריו של הרב עובדיה חן)

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

מעשה בגאון **רבי יעקב אבוקארה** זצ"ל (רבה של הקהילה הפורטוגזית בתנוס ומח"ס "והקשורים ליעקב") שהיה מהלך בדרך. פגש בו יהודי אחד ושאלו: "רבי! כמה מצוות יש בתורה שאיני מבין טעמן. למשל, גילוח בתער, אכילת חזיר, פרה אדומה, קרבנות, שעטנז, וכדומה". הציץ הרב בשעונו והתנצל: "חפץ הייתי להסביר לך ברצון, אלא שזמני דוחק, נחפו אני אל הרופא!". "מה קרה, רבי?", נחרד הלה. "לא משהו מיוחד", הרגיע הרב, "בני חולה, והרבנית לקחה אותנו אל הרופא. הוא רשם לו תרופות, ואני הוריתי לה לבל תתן לו אותן!". "מדוע, רבי?", תמה האיש. "מדוע?! החזיר הרב, משום שקודם כל עלי להבין כיצד הכדורים הללו משפיעים. איך זה שכדור תרופה מוריד את החום, האין זה מוזר בעיניך? ומדוע עליו ליטול מן התרופה כל שלש שעות? מדוע לא יטול כף כל שעה, ויתרפא מהר יותר?!" צחק הלה: "וכי סבור הרב, שהרופא יוכל להסביר לרב על רגל אחת כל מה שלמד במשך שנים רבות? אם הרופא הוכיח את עצמו, יש להניח שיודע הוא מה הוא אומר וטעמו ונימוקו עמו. סבורני שעל הרב למהר – לא אל הרופא כי אם לביתו, להורות לבנו ליטול את התרופות, ויפה שעה אחת קודם!". חייך הרב ואמר: "ידידי, ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר! רופא, שלמד באוניברסיטה כמה שנים – אתה מוכן להפקיד בידי את חיי בנך, בלי לשאול מדוע ולמה, והקדוש ברוך הוא, שברא את העולם כולו בחכמה נפלאה, שעד היום לא השגנו אפס קצה, ואם יתכנסו כל מדעני תבל לא יוכלו לברוא רגל של נמלה – אתה רוצה לרדת לחקר חכמתו ודורש להבין את טעמו?!"

"זהו שאמר הכתוב" - המשיך ר' יעקב ואמר - "כי אני ה' רופאך" (שמות ט"ו). כרופא הזה, שאיך מנדנד לו למה תרופה זו ולא תרופה זו, כך עליך לשמוע את חוקיו יתברך. וזה פירוש הסמיכות "ושמרת כל חוקיו... כי אני ה' רופאך". במקום לבקש את טעם המצווה, נסמוך על הבורא שטעמיו ונימוקיו עמו. נקיים את המצווה, וניווכח שהיא מועילה, מעלה, מזככת ומקדשת את האדם!

אהל העויצה:

הפעם נעסוק בנושא מעניין, נושא שבשימת לב קטנה יכול להועיל לנו מאוד. צדיקים סיפרו על אותו יהודי שבמקום למצוא את האוצר בביתו נסע לחפש אותו מתחת לגשר. אם נתאר מקום קסום שבו השמים תכולים, עצים נישאים, פרחים מרהיבים, ציפורי שיר נותנים קולם בציוצים משובבי אוזן, פרפר מרחף בין שיחים גזומים... לחלקינו התיאור הזה יקפיץ לראש את הגן עדן וחלק אחר יתהה מאיזה מודעת פרסום של נופש התיאור נלקח. המשותף לכולם שבמקום לחפש את האוצר במרחקים פשוט צריכים לפתוח את העיניים ולהסתכל סביב, להטות אוזן ולחוות עולם חדש. כדי להמחיש, סיפר לי ידיד על מכר שלו, חובב פרחים, גבר מוזר... פעם הראו לו תמונה של פרחים שצולמה ברחוב שלו והוא לא זיהה את המקום!

ואם היינו קושרים לו את העיניים, כמו במותחנים, ועושים לו כמה סיבובים מסביב לבלוק, היה מודה לנו על שהבאנו אותו למקום כה מיוחד.

שלב ראשון- בשיטת עשה זאת בעצמך, ללכת, אם יש שבילים צדדיים עדיף, לא מקומות הומים או ליד כביש, ולנסות להתחבר לטבע- נגלה שיש עצים גם פה ולא רק ליד הצימר..

אם נכתוב שזה הרפיה לנפש זה בהחלט נכון, אבל הנקודה הפנימית יותר זה החיבור לבורא עולם. חבר שלי, כשהוא לוקח את ילדו לסיבוב והילד שואל: אבא לאן הולכים? הוא עונה לו, לראות שמים, עצים, פרחים, פרפרים, והילד, מדובר בילד קטן יחסית לא כזה שרק קייקים או מסלול מים מספק אותו, לומד איך להסתכל על היופי של הבריאה. שלב ראשון נעשה את זה בעצמנו ורק ככה נוכל להעביר את זה הלאה. הילד שומע במילים אם אנחנו כנים או שזה עוד טקס חינוכי והטפה דתית.

תמונה אחת שווה אלף מילים, למה דווקא אלף לא יודע... מה שברור שאחרי שהילד מתחיל ליהנות ונחבר את זה לה', גם חיזקנו אצלו את האמונה במי שאמר והיה העולם, וגם רוממות, אם נשנן לו שבשבילי נברא העולם! כן, כל העצים הפרחים הציפורים וכו' נבראו בשבילי. **רק נפקח עיניים**

יש לכם שאלה הערה או הארה כתבו ובל"ג נתייחס, המייל: ap2417m@gmail.com פינחס אפשטיין יעוץ תורני

מאורע מצער מתרחש בקדש, בעת שמגיעים לשם בני ישראל בשנת הארבעים: מרים הנביאה, אחות אהרן ומשה, מסיימת את תפקידה בעולם הזה ומסתלקת לגנוזי מרומים. צרות, כידוע לכל מי שאוהב פתגמים, באות בצרורות. מיד לאחר שנפטרה מרים ונקברה, נאמר בפסוק "ולא היה מים לעם לשתות".

תארו לעצמכם את המחזה: עם שלם, מיליוני בני אדם, בקדש המדברית, בלי שום טיפת מים. אף אחד לא הכין לעצמו מימיה. איש לא שמר בקבוק לעת צרה. יש להם באר אלוקית מופלאה שמתגלגלת איתם כסלע גדול, ממנה יוצאים נהרות מים בשפע כה גדול, עד שמי שרצה ללכת לבקר את חברו שהשתייך לשבט אחר, לא טרח ללכת ברגל מרחק כה גדול, הוא התיישב בסירה ושט עם הזרם בגונדולה עד שהגיע לבני השבט שרצה. פתאום, בלי התראות מוקדמות - אין מים! לפני שתמשיכו לקרוא את הפסוקים, תחשבו רגע. מה הייתם עושים בסיטואציה כזו? העם - כך מספרת התורה - נקהל על משה ואהרן: "וירב העם עם משה... ולו גווענו בגווע אחינו לפני ה'... ולמה הבאתם... אל המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו... ולמה העליתונו ממצרים להביא אותנו אל המקום הרע הזה..." למה לא להפעיל מחשבה?

אם הבאר מסתלקת מיד אחרי שמרים נפטרה - אולי יש קשר בין הדברים? הרי לא הגיוני שבאר ניסית שליוותה אותם ארבעים שנה במדבר, מסתלקת ברגע של משבר בפטירתה של מרים ללא הודעה מוקדמת. למה נקהלו העם על משה ואהרן בהאשמות היסטוריות מלפני ארבעים שנה!?

עיניו של הכלב המורעב ננעצו בו בזעף לשנייה. בין-רגע הצטמצם המרחק ביניהם בפתאומיות בשל זינוק שביצע הכלב. מפיו יצא הבל חם שנראה היטב בקור העז של היער הסמוך למעזריטש, זיק חייתי מטורף ריצד בעיניו והוא נשך נשיכה הגונה את רבי דוד בודניק הי"ד. רבי דוד - מפארי נובהרדוק, שבהוראת הסבא מנובהרדוק היו משקים אותו לעיתים בייין-שרף כדי להרגיע את סערת גופו בעקבות נפשו הסוערת לאלוקיה - נפל תחתיו מתעלף... כשהתעורר רבי דוד, מצא עצמו שוכב במיטה ומסביבו חבריו הדואגים לבריאותו. מאן דהוא מצא אותו כך והביא אותו אל הבית הראשון שמצא, שם טיפלו בו. בנובהרדוק, כמו בנובהרדוק, לא עורכים חשבונות של אי נעימות. החברים רצו להבין: "דוד", תהו מולו בחוסר הבנה, "אנו עובדים שנים לשרש את הפחד. אתה אחד המיוחדים שבחבורה, כלב שוטה מגיע ונושך אותך ואתה מתעלף?!" "אתם ראייתם כלב?!", החזיר רבי דוד בתמיחה, "מוצא פי ה' התלבש בכלב זה והורה לו: 'לך נשוך את דוד בן חיה בודניק'. משראייתי את ההתלהבות העזה והזיק העצום שניבט מעיני החיה - התביישתי נוראות בעבודת ה' שלי, מדוע אינה נעשית באותה התעוררות כמו של הכלב הזה. מרוב בושה - התעלפתי..." הגאון רבי דוד בודניק הוא ששאל את השאלה שבה פתחנו: מדוע נקהלו העם על משה ואהרן, ולא הבינו שפטירת מרים היא הסיבה להסתלקות הבאר. תירוצו הוא קצר וחד, ונאים הדברים למי שאמרם, אדם שחי קרבת אלוקים מופלאה: אנשים נוטים לחפש את הסיבה להתרחשויות סביבם אצל הזולת. נעים להם הרבה יותר למצוא אשמים וסיבות. אולם צריך לזכור שיש מי שמשובב הכל ושולח סיבה לכל דבר: הבורא יתברך בעצמו. הוא, מתכוון דווקא אלינו...

לעילוי נשמת יהושע בן לטיפה עגייב ז"ל

**ברכה והצלחה
ובריאות איתנה**

אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו

דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו

אופיר בן אורה ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה

אשר בן לאה הי"ו

אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע

מהרב **שמשון פוקס שליט"א**

כל יום חמישי

מיד לאחר מנחה

בביכני"ס אור אבנר

רח' **משה דיין** קרית הסביונים **יהוד**

מנחה - בשעה 19:15

בית הכנסת **"היכל יצחק דוד"**

רח' **דוד אלעזר 18**

תפילת שחרית - 7:00

מנחה וערבית (סמוכות) - 19:15

שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית

יום א' - הרב **שמשון פוקס שליט"א**

יום ב' - הרב **הגאון אברהם הכהן שליט"א**

יום ג' - הרב **שלום אטלן שליט"א**

יום ד' - הרב **יעקב אליהו שליט"א**

יום ה' - הרב **דניאל קמחי שליט"א**

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה

טוביה שרבי בן נזימה

ומשפחתו הי"ו

דוד חיים בן עליזה

ומשפחתו הי"ו

אלון כהן בן אורנה

ומשפחתו הי"ו

בית הכנסת
"עולי בבל"

ע"ש הרב **יוסף חיים זצ"ל**

שחרית - 5:00

מנין ב' - 7:30

מנחה ערבית - 19:15

שיעורי תורה מידי יום

שעה לפני מנחה

יום א' ב' ה'

רב בית הכנסת

הרב **יהונתן אמדדי שליט"א**

יום ג'

הרב **שמשון פוקס שליט"א**

יום ד'

הרב **נאור דרשני שליט"א**

יום ה' -

הרב **רפאל עגיב שליט"א**

בשעה 20:30